

ਮਾਂਗਵੇਂ ਖੰਡ

ਮਾਂਗੋਂ ਕੁੰਭ 889

ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ 'ਦਾਤਾ'

42

ਮੌਡਰਨ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਹਾਊਸ
ਪ੍ਰੀਤ ਨਗਰ

All Rights reserved.

ਓ. 2. ਸ

21 ਮਾਰਚ

27292

1st EDITION NOV. 1941

Price, 1/4/-

Printed at the Preet Sainik Press, & published by
M/s Modern Publishing House, Preet Nagar.

9

889

ਮਾਨਗੀ ਕਥਾ

ਪਾਗਲ ਪ੍ਰੇਮਕਾ ਨੂੰ

ਜਿਸਨੇ ਸਾਰਾ ਜੀਵਨ ਆਪਣੇ ਮਨ-ਚਾਹੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਦੀ
ਯਾਦ ਵਿਚ ਬਿਤਾ ਦਿਤਾ।

P
P88

ਮੈਂ ਉੱਥੇ

ਨੂੰ ਸਮਝੀ ਲਿਆ

ਪਰਵੇਸ਼

ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਸਾਹਿਤਕ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਮਾਲੋਚਕ ਦਾ ਕੰਮ ਬੜਾ ਸੌਖਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਕੁਝ ਹੈਰਾਨੀ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਫਲਾਣੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿਤੀ ਗਈ ਯਾ ਫਲਾਣੀ ਕਿਉਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਲਈ ਗਈ ਹੈ। ਪਰ ਸੰਗ੍ਰਹਿ-ਕਰਤਾ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਵਲ ਧਿਆਨ ਨਾ ਦੇਣ ਕਰ ਕੇ ਕਈ ਵੇਰਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਕੋਈ ਦੋ ਸਜਣ ਵੀ ਕਿਸੇ ਇਕ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਚੋਣ ਬਾਰੇ ਸ਼ਾਇਦ ਆਪਸ ਵਿਚ ਸਹਿਮਤ ਨਾ ਹੋ ਸਕਣ। ਤੇ ਜਿਥੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿਚੋਂ — ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਬਦੇਸ਼ੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿਚੋਂ — ਚੋਣ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇ, ਤੁਸੀਂ ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਔਖਿਆਈ ਦਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਹਰ ਇਕ ਕਹਾਣੀ ਤੋਂ ਪਾਠਕ ਨੂੰ 'ਸੰਪੂਰਨਤਾ' ਦੀ ਆਸ

ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਤੋਂ ਮੇਰਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਹਰ ਸ਼ਬਦ ਆਪਣੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਵਲ ਜਾਂਦਾ ਹੋਵੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੋਲੋੜੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਚ ਥਾਂ ਨਾ ਮਿਲੀ ਹੋਵੇ। ਕੈਰੈਂਕਟਰ ਬੜੇ ਅਸਰ ਪਾਣ ਵਾਲੇ ਤੇ ਹਾਲਾਤ (Events) ਉਹਨਾਂ ਕੈਰੈਂਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਲਿਸ਼ਕਾਣ ਵਾਲੇ ਹੋਣ। ਜਿਸ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਲਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਰਹਿ ਜਾਵੇ, ਉਹ ਅਧੂਰੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਕਹਾਣੀ ਹਾਲਾਂ ਇਸ ਮਿਆਰ ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚੀ, ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ 'ਸੰਪੂਰਨ' ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕੇ, ਪਰ ਫੇਰ ਵੀ ਕਲ੍ਹ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਤੇ ਅਜ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਦਿਨ ਰਾਤ ਦਾ ਫਰਕ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਸਾਫ਼ ਦਿਸਣ ਲਗ ਪਿਆ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਮਿਆਰ ਬਹੁਤ ਉੱਚਾ ਹੈ। ਰੂਸ ਤੇ ਫਰਾਂਸ ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਹੁਨਰ ਵਿਚ ਬੜੇ ਉੱਨਤ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਮੈਡਲ ਮਿਥ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਅਸਲ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿਚ ਬੜੀ ਸਹਾਇਤਾ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਵਿਚ ਸ: ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਦਾਤਾ' ਨੇ ਰੂਸ, ਫਰਾਂਸ, ਜਰਮਨੀ, ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਤੇ ਹੰਗਰੀ ਆਦਿ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਥਾਂ ਦਿਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਂ ਪਹਿਲੇ ਕਹਿ ਆਇਆ ਹਾਂ, ਚੋਣ ਬਾਰੇ ਹਰ ਇਕ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ, ਜੇ ਅਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕਠਨ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਪਾਠਕ ਕਿਸੇ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਲਿਖਾਰੀ ਦਾ 'ਮਾਸਟਰ-ਪੀਸ' ਖਿਆਲ ਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਣ, ਪਰ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਵਾਂਗਾ ਕਿ ਦਾਤਾ ਜੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਿਹਨਤ ਲਈ ਦਾਦ ਦੇ ਹਕਦਾਰ ਹਨ। ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗ ਸਕਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇੰਗਲੈਂਡ, ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਜਾਪਾਨ ਆਦਿ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿਤੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ

ਮਿਲ ਜਾਣ ਨਾਲ "ਮਾਂਗਵੇਂ ਖੰਭ" ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੁਕੰਮਲ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਬਣ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਆਸ ਹੈ ਉਹ ਆਪਣੀ ਅਗਲੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਇਸ ਗਲ ਵਲ ਖਾਸ ਧਿਆਨ ਦੇਣਗੇ।

ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਨਾਂ ਮੈਨੂੰ ਬੜਾ ਭਾਵ-ਭਰਪੂਰ ਜਾਪਿਆ ਹੈ। ਮਾਂਗਵੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ "ਮਾਂਗਵੇਂ" ਤੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਲਿਖਾਰੀ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀ ਉਡਾਰੀ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ "ਖੰਭ" ਬੜੇ ਢੁਕਵੇਂ ਸ਼ਬਦ ਹਨ।

ਦਾਤਾ ਜੀ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਸਾਰ ਨਾਲ ਬੜੀ ਪੁਰਾਣੀ ਸਾਂਝ ਹੈ। 'ਇਨਕਲਾਬੀ ਸਾਥੀ' ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਥੀ ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਬੜੇ ਸੁੰਦਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਦਿਤੀ ਹੈ। ਪਬਲਿਕ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬੜਾ ਅਪਨਾਇਆ ਹੈ। "ਪ੍ਰੀਤ ਮੈਨਿਕ" ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਸਾਉਣੇ ਲੇਖ ਤੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਦੇ ਪਾੜ ਬਣਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਵਿਚ ਦਿਤੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਵੀ ਬੜੀ ਸੋਹਣੀ, ਢੁਕਵੀਂ ਤੇ ਮਿਠੀ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਕ ਵਾਧਾ ਹੋਰ ਵੀ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਸਾਰ-ਅੰਸ ਸੰਖੇਪ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੁਆਦ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਦਾਤਾ ਜੀ ਦਾ ਇਹ ਢੰਗ ਬੜਾ ਪਸੰਦ ਆਇਆ ਹੈ।

ਮੋਪਾਸਾਂ, ਚੇਖਵ ਤੇ ਗੌਰਕੀ ਬੜੇ ਪ੍ਰਸਿਧ ਬਦੇਸ਼ੀ ਕਹਾਣੀ ਲੇਖਕ ਹਨ। ਇਸ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਵਿਚ ਮੋਪਾਸਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ — "ਅਵਾਰਾ....." ਤੇ "ਪਾਰਲ ਪ੍ਰੇਮਕਾ"। ਦੋਵੇਂ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰਖਦੀਆਂ ਹਨ। ਗੌਰਕੀ ਦੀ "ਇਕ ਭਿਆਨਕ ਰਾਤ" ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸ਼ਾਇਦ ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਰਾਤ ਕਦੀ ਵੀ ਨਾ ਭੁਲ ਸਕੋ ਜਦੋਂ "ਉਹ ਭੁਖ ਨਾਲ ਵਿਆਕੁਲ ਤੇ ਠੰਡ ਨਾਲ ਠਿਠਰਦਾ ਬਰਫ ਵਾਂਗ ਜੰਮੀ ਰੇਤ ਪੁਰ ਨੰਗ ਧੜੰਗ ਪਿਆ ਮੌਤ ਦੀਆਂ ਆਖਰੀ ਘੜੀਆਂ

TO READ THE ENTIRE BOOK PLEASE CONTACT US:

whatsapp: +92-3160770117

email: worldcentreforpunjabi@gmail.com

World Centre for Punjabi, Lahore, Pakistan.